



HEDGE ROW TRENCH CEMETERY

BEHEERSPLAN 2016-2036

Betreft: Beheersplan Hedge Row Trench Cemetery

Beschermingsbesluit: Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van Britse militaire begraafplaatsen te Ieper
(Zillebeke en Voormezele)
1 april 2009

Beheersplan opgemaakt door: Sarah Camerlynck, Conservation Supervisor CWGC
Delphine Vanoverberghe, Inspector-surveyor CWGC
Elverdingestraat 82, 8900 Ieper

In opdracht van: Commonwealth War Graves Commission, Elverdingestraat 82, 8900 Ieper

Datum ter goedkeuring ingediend: 25 november 2016

1	Identificatie en afbakening van het beoogde gebied	5
2	Historische nota	7
2.1	Het ontstaan van de militaire begraafplaats.....	8
2.1.1	Historische omkadering.....	8
2.1.2	Oprichten van de permanente begraafplaats	8
2.2	Ontwikkeling van de begraafplaats	10
2.2.1	Interbellum periode	10
2.2.2	Periode 1945-1975.....	10
2.2.3	Periode 1975-2016	10
2.3	Historisch overzicht	11
3	Inventaris van de erfgoedelementen.....	12
3.1	Algemene beschrijving.....	13
3.1.1	Beschrijving.....	13
3.1.2	Algemene toestand.....	13
3.2	Inventarisatie van de erfgoedelementen	14
3.2.1	Structuren	14
3.2.2	Groenaanleg.....	18
4	Beschrijving van de erfgoedwaarden en legale status.....	22
4.1	Het beschermingsbesluit en de erfgoedwaarden	23
4.2	Aanvullende erfgoedwaarden	23
4.3	Motivatatie erkenning ZEN-erfgoed.....	23
5	Visie op het toekomstig beheer	24
6	Opsomming en verantwoording van de beheersmaatregelen	26

6.1	Inleiding	27
6.2	Structuren.....	27
6.2.1	Ingangselement.....	27
6.2.2	Omheiningsmuren	27
6.2.3	Offerkruis	27
6.2.4	Grafstenen.....	27
6.3	Groenaanleg	28
6.3.1	Grasmat	28
6.3.2	Borderbeplanting.....	28
6.3.3	Bloemenperk en heesters	28
6.3.4	Bomen.....	28
7	Voorstel van opvolging en evaluatie.....	29
8	Bijlagen	31
9	Bibliografie.....	32

1 IDENTIFICATIE EN AFBAKENING VAN HET BEOOGDE GEBIED



Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 1) en bijlage 1.

2 HISTORISCHE NOTA



2.1 HET ONTSTAAN VAN DE MILITAIRE BEGRAAFPLAATS

2.1.1 Historische omkadering

Zillebeke lag tijdens de Eerste Wereldoorlog midden in het oorlogsgeweld. Het dorp werd dan ook volledig verwoest.¹ Langs het kanaal Ieper-Komen werd er gedurende de hele oorlog zwaar gevochten.

Hedge Row Trench Cemetery werd voor het eerst gebruikt in maart 1915 en was in gebruik tot augustus 1917. In april van het volgende jaar veroverden de Duitsers dit gebied, pas in september 1918 konden de Britten het opnieuw heroveren. Deze begraafplaats werd vernoemd naar een Britse loopgraaf die op deze plaats werd aangelegd en die op zijn beurt genoemd werd naar een nabijgelegen boerderij 'Hagereke'². De begraafplaats werd ook soms Ravine Woods Cemetery genoemd naar het nabijgelegen bos.

Op de begraafplaats werden 98 militairen begraven, waaronder 94 afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk, twee Canadezen en 2 onbekenden.

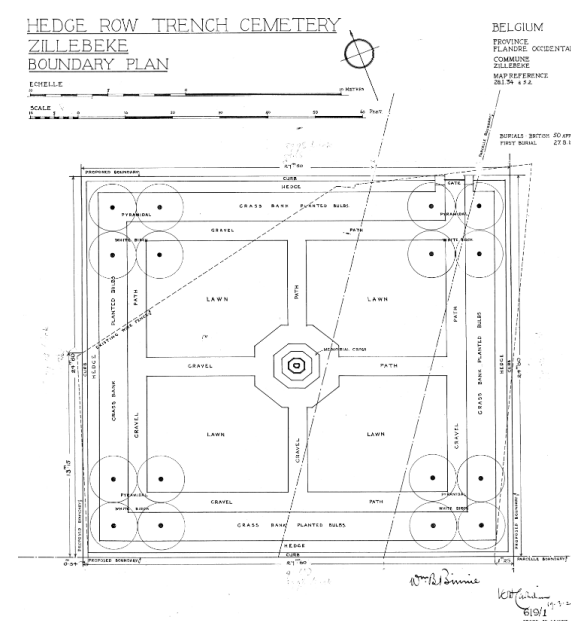
2.1.2 Oprichten van de permanente begraafplaats

De oorlogsvoering en vele beschietingen hebben ertoe geleid dat de begravingen niet meer individueel te identificeren waren. Na de oorlog werden dan ook 'special memorials' opgericht voor de vernielde graven.³

In 1921 werd de situatie in kaart gebracht en een eerste voorstel gedaan om de begraafplaats permanent in te richten. Het plan 'Hedge Row Trench

Cemetery, boundary plan',⁴ gedateerd op 19 maart 1921 toont de visie van architect Cowlishaw.

Een vierkant grondplan wordt omgeven door een bakstenen muur met een haag langs de binnenkant. De toegang wordt verschaft door een poortje in het noorden. De aanleg van de begraafplaats kan opgevat worden als een geometrische tuin met vier graswerken die gescheiden worden door paden in gravel en centraal een Offerkruis. Rondom de begraafplaats loopt een grasbank die met bloemen wordt aangeplant. In elke hoek worden vier piramidale witte berken weergegeven. Er worden geen grafstenen weergegeven.



Figuur 1. Hedge Row Trench Cemetery, boundary plan', gedateerd op 19 maart 1921⁵

¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121283>

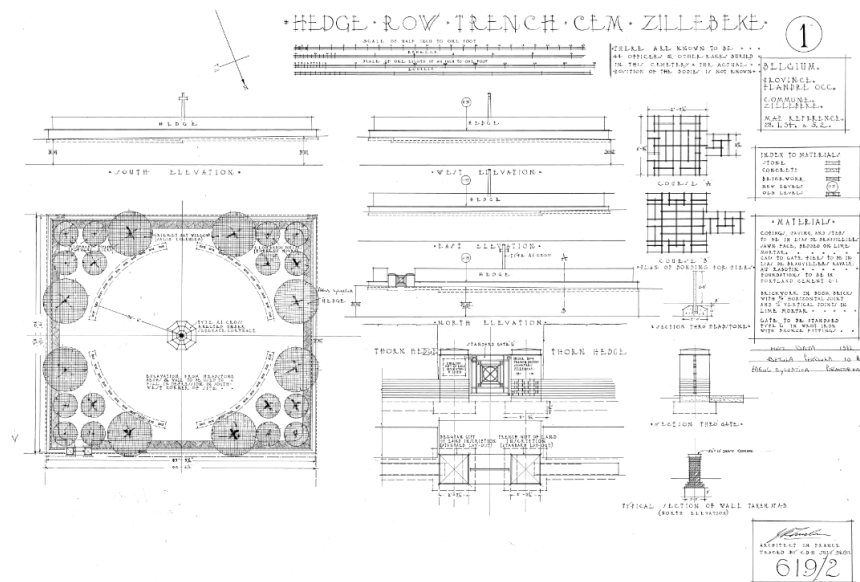
² Hagereke komt van hagenrij, vandaar Hedge Row

³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/201173>

⁴ Commonwealth War Graves Commission, *Hedge Row Trench Cemetery, boundary plan*, 19 maart 1921

⁵ Alle historische plannen zijn in A4 formaat bijgevoegd als bijlage 7

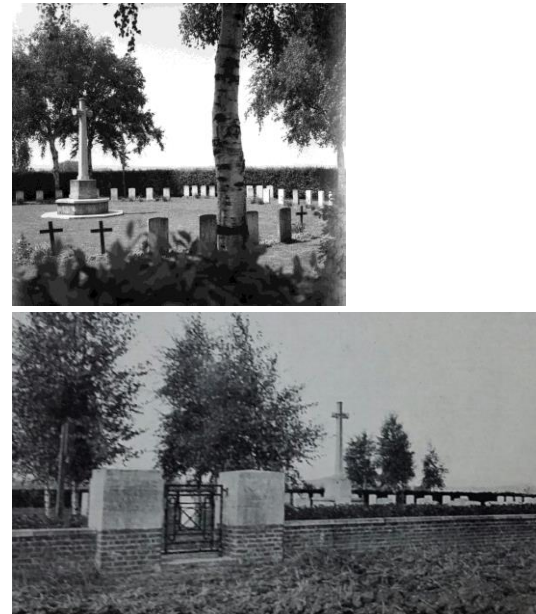
Een tweede plan, gedateerd op 13 juli 1922, geeft echter een nieuw voorstel weer, ontworpen door architect Truelove.⁶ Dit plan toont opnieuw een vierkant grondplan omgeven door een bakstenen muur met dekstenen en een hoge haag (*Thorn hedge*) langs de binnenzijde. De begraafplaats wordt betreden door een poortjes tussen twee pijlers in het noorden van de site. Ook het Offerkruis, reeds opgericht, staat centraal opgesteld. Op de plan worden de grafstenen echter in een cirkelvorm rondom het kruis opgesteld. In elke hoek worden naast vier zwarte populieren ook twee wilgen weergegeven.



Figuur 2. Hedge Row Trench Cemetery, Zillebeke, 13 juli 1922

Een krantenartikel in de 'Ypres Times' van 1 maart 1922 bevestigt dat het Offerkruis werd opgericht.⁷ Twee foto's van kort na de oprichting

bevestigen dit plan bijna volledig (zie fig. 3). Het enige opmerkelijke verschil zijn de bomen. Er kunnen geen populieren en wilgen maar berken worden herkend.



Figuur 3. Hedge Row Trench Cemetery, kort na oprichting (links) en in 1929 (rechts)

De begraafplaats wordt omringd door landbouwgronden.

⁶ Commonwealth War Graves Commission, *Hedge Row Trench Ce, Zillebeke*, 13 juli 1922

⁷ The Ypres Times, 1 maart 1922

2.2 ONTWIKKELING VAN DE BEGRAAFPLAATS

2.2.1 *Interbellum periode*

Voor de periode tussen 1930 en 1945 zijn geen geschreven bronnen, foto's of plannen bewaard gebleven. Het is dan ook onmogelijk om uitspraken te doen over deze periode.

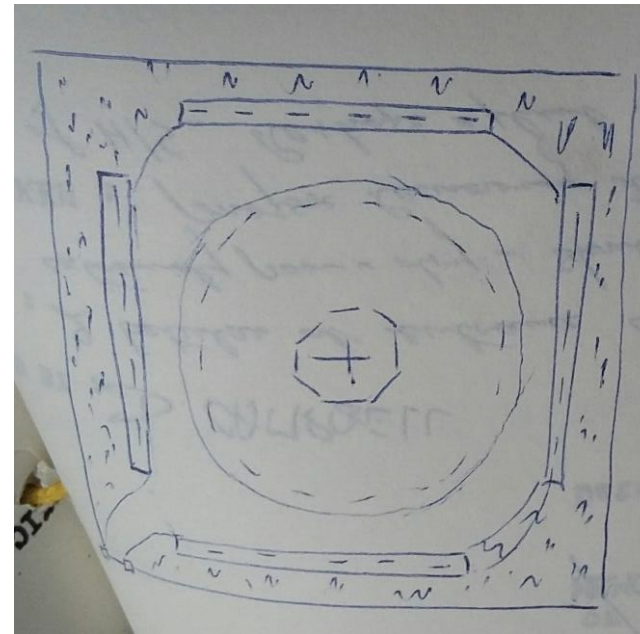
2.2.2 *Periode 1945-1975*

De rapporten '*Present Horticulture Condition*' en '*Present Structural Condition*' geven meer inzicht in de toestand van de begraafplaats na de Tweede Wereldoorlog.⁸ De bakstenen muur met dekstenen in Liais de Brauviliers en een haag langs de binnenzijde omgeeft de site. Op de site zijn 16 zilverberken aanwezig, waarvan er vier echter door artillerievuur werden aangetast. Er wordt ook melding gemaakt van werkzaamheden aan het Offerkruis (nieuwe schacht en reparaties). Ook het de deur en box van het Registerkastje, dat zich in één van de pijlers van het ingangselement bevindt, is beschadigd. Het is onduidelijk of deze schade eveneens te linken is aan de oorlog.

In de jaren '60 zijn er vier keer drie zilverberken aanwezig op de begraafplaats. Eén ervan is echter ziek en moest worden verwijderd.⁹ Twee inspectierapporten uit 1975 vermelden 10 zilverberken (*Betula Pendula*) en een haag (*Fagus sylvatica*) langs de vier omheiningsmuren.

2.2.3 *Periode 1975-2016*

In 1983 wordt de haag verwijderd.¹⁰ Op het einde van de jaren '80 zijn de twee zilverberken aan de ingang ziek en wordt er voorgesteld om de site aan te planten met struiken (zie fig. 4).



Figuur 4. Voorstel aanplanten struiken in 1988

De toenmalige Director of Horticulture schrijft in zijn tourrapport in 1990 dat er in 1988 twee groepen van drie nieuwe bomen werden aangeplant met eronder struikgewas. Het bloemenbed met *Rosa Rugosa* rond het Offerkruis werd toen ook verwijderd.¹¹ Enkele jaren later, wanneer de zes nieuwe bomen goed gegroeid zijn, worden de oude bomen verwijderd.

⁸ Imperial War Graves Commission, *Present Horticulture Condition*, 11 april 1945; Imperial War Graves Commission, *Present Structural Condition*, 25 april 1945.

⁹ Commonwealth War Graves Commission, *note chief Horticulture Office*, 1967

¹⁰ Commonwealth War Graves Commission, *Horticulture Inspection report*, 2 april 1975; Commonwealth War Graves Commission, *note Director of Horticulture*, juni 1982.

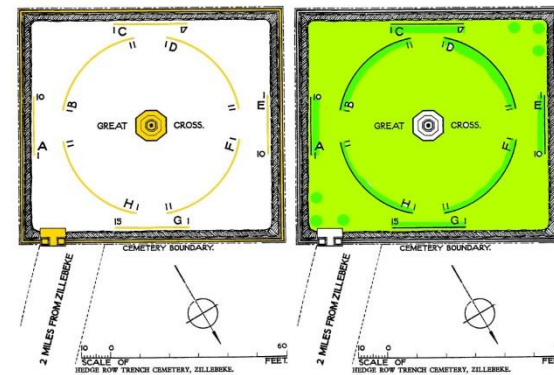
¹¹ Het is niet duidelijk wanneer dit bloemenbed op de site werd geïntroduceerd.



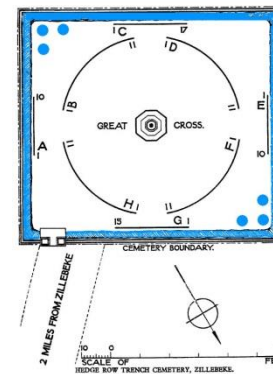
Figuur 5. Situatie in 1993 met de nieuw aangeplante bomen met struikgewas en rozenbed rond het Offerkerk dat verwijderd werd.

Tussen 1975 en het begin van de 21^{ste} eeuw werden er geen ingrijpende structurele interventies uitgevoerd. De omheiningsmuren werden regelmatig gerepareerd.¹² Offertes uit 2006 en 2007 verwijzen naar meer ingrijpende werkzaamheden zoals het herbouwen van bepaalde delen van de omheiningsmuren.

2.3 HISTORISCH OVERZICHT



Figuur 6. Links huidige toestand met de nog bewaarde structurele elementen sinds aanleg begraafplaats en rechts de nog bewaarde groenelementen.



Figuur 7. Aanduiding van de verdwenen elementen sinds aanleg

¹² Hierbij werden niet altijd de correcte materialen gebruikt.

3 INVENTARIS VAN DE
ERFGOEDELEMENTEN



3.1 ALGEMENE BESCHRIJVING

3.1.1 *Beschrijving*

Hedge Row Trench Cemetery heeft een bijna vierkant grondplan en wordt omheind door een muur opgebouwd uit baksteen en afgedekt met witte natuurstenen dekstenen. Twee bakstenen pijlers met smeedijzeren poortje vormen de toegang tot de begraafplaats. De grafstenen, allen *special memorials*, zijn deels in een cirkel rond het Offerkruis opgesteld. Langs de vier zijden van de site zijn eveneens grafstenen geplaatst.

Zilverberken en bloemenperken tooien de begraafplaats.

3.1.2 *Algemene toestand*

De begraafplaats bevindt zich in een slechte toestand. Het ingangselement en het Offerkruis hebben enkel een onderhoudsbeurt nodig; de omheiningsmuren zijn echter sterk verzwakt door vorstschade en vertonen eveneens een structureel probleem.

Bijlage 6 bevat een uitgebreid fotografisch verslag.

3.2 INVENTARISATIE VAN DE ERFGOEDELEMENTEN

3.2.1 Structuren

INGANGSELEMENT

Korte beschrijving

Het ingangselement is opgebouwd uit twee bakstenen pijlers die afgedekt worden door een natuurstenen deksteen. In deze werd de naam van de begraafplaats en de jaartallen alsook de Schenking van Landtekst gegraveerd. De Registerkast is in de linkerzijde van de linkerpijler ingewerkt. Een gaas is aangebracht tegen het smeedijzeren poortje om dieren buiten de begraafplaats te houden. Een witstenen plaveisel met stopper omgeeft het ingangselement. Hierop werd ook het permanent bronzen mededelingsbord geplaatst.

Materiaal

Boomse baksteen

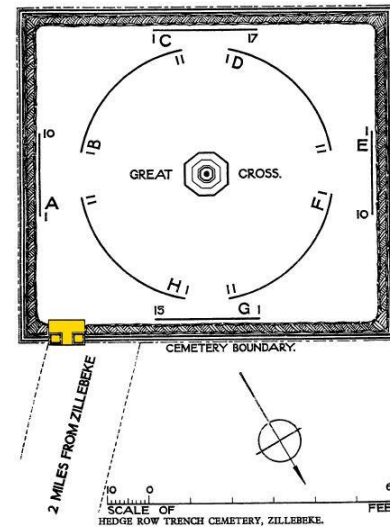
Witte natuursteen (Liais de Brauvilliers)

Smeedijzer

Brons

Huidige toestand

De pijlers bevinden zich in een matige toestand. Het metselwerk is licht aangetast door vorstschade en plaatselijk ontbreekt het voegwerk. In het verleden werden herstellingen niet naar de standaard uitgevoerd. Ook de natuurstenen dekstenen vertonen niet goed uitgevoerde herstellingen, vorstschade en kleine barstjes. De afwerkingslaag van de poort is niet meer voldoende en de bevestiging van de poort in de pijler faalt. Het plaveisel mist enkele voegen.



OMHEININGSMUREN

Korte beschrijving

Vier bakstenen muren omheinen de begraafplaats.

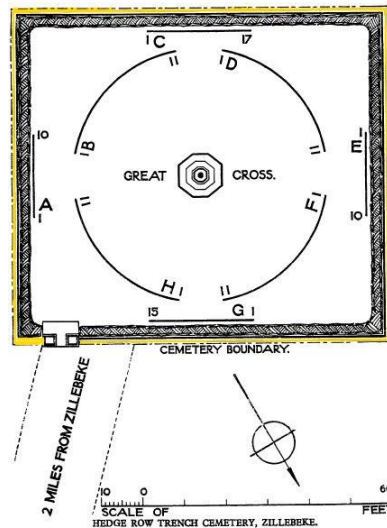
Materiaal

Boomse baksteen

Witte natuursteen (Liais de Brauvilliers)

Huidige toestand

De vier omheiningsmuren zijn sterk verzwakt door aanhoudende vorst en dooicycli. Deze vorstschade heeft geleid tot de verpulvering van bakstenen en het afstoten van lagen metselwerk. Ook het voegwerk is hierdoor sterk aangetast. Op verscheidende plaatsen zijn losse bakstenen en afbrokkelingsgaten te zien. Ook de dekstenen zijn beschadigd en in de noordelijk hoek zit één van de dekstenen los. De zuidelijk muur helt licht over en in de vier muren kunnen op verschillende plaatsen barsten en scheuren worden opgemerkt.



OFFERKRUIS

Korte beschrijving

Offerkruis type A1 met twee zwaarden.

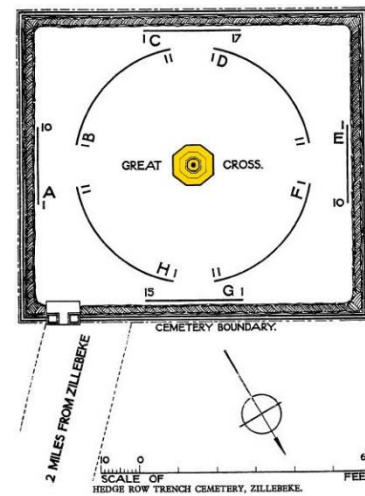
Materiaal

Witte natuursteen

Brons

Huidige toestand

Het Offerkruis bevindt zich in een matige toestand, het voegwerk is plaatselijk aangetast en oude herstellingen komen los.



GRAFSTENEN

Korte beschrijving

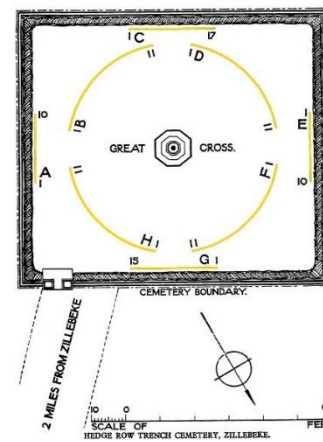
98 grafstenen zijn deels in een cirkel rond het Offerkruis en deels langs de muren opgesteld.

Materiaal

Witte natuursteen ¹³

Huidige toestand

De grafstenen bevinden zich in een goede toestand.



¹³ De meeste grafstenen zijn in Portland vervaardigd.

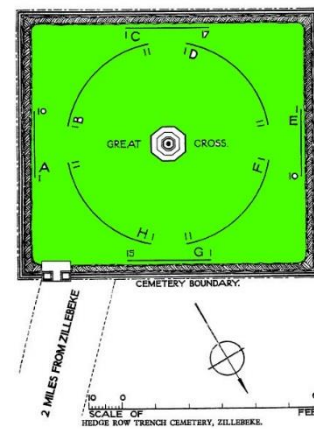
3.2.2 *Groenaanleg*

GRASMAT

Korte beschrijving
Het terrein wordt bedekt met gras.

Materiaal
Gras

Huidige toestand
Het gras bevindt zich in een goede toestand.



BLOEMENPERK EN HEESTERS

Korte beschrijving

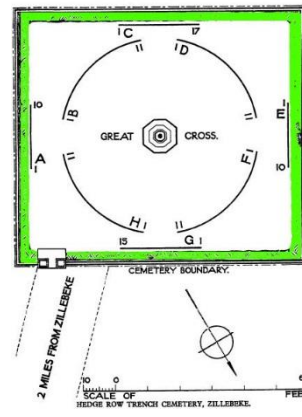
Rondom de begraafplaats zijn bloemenperken en heesters aangeplant.

Materiaal

Vaste planten

Huidige toestand

De beplanting bevindt zich in een goede toestand.



BORDERBEPLANTING VOORZIJDDE

Korte beschrijving

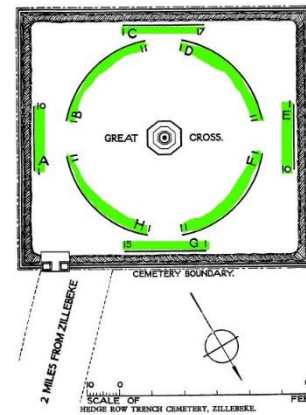
Borderbeplanting aan de voorzijde van de grafstenen.

Materiaal

Vaste planten ¹⁴

Huidige toestand

De borderbeplanting bevindt zich in een goede toestand.



¹⁴ De borders zijn aanplant met een mix van de meest gebruikte vaste planten rond de Ypres Salient en zijn onderhevig aan aanpassingen wanneer een plant het minder zou doen.

BOMEN

Korte beschrijving

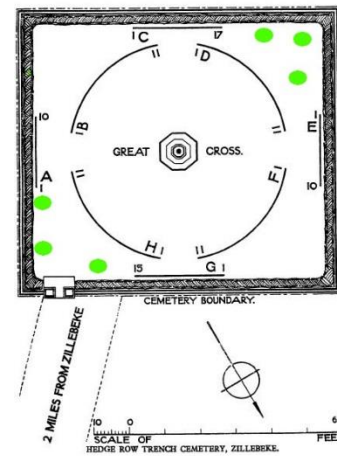
In de oostelijke en westelijke hoek van de begraafplaats staan drie zilverberken.

Materiaal

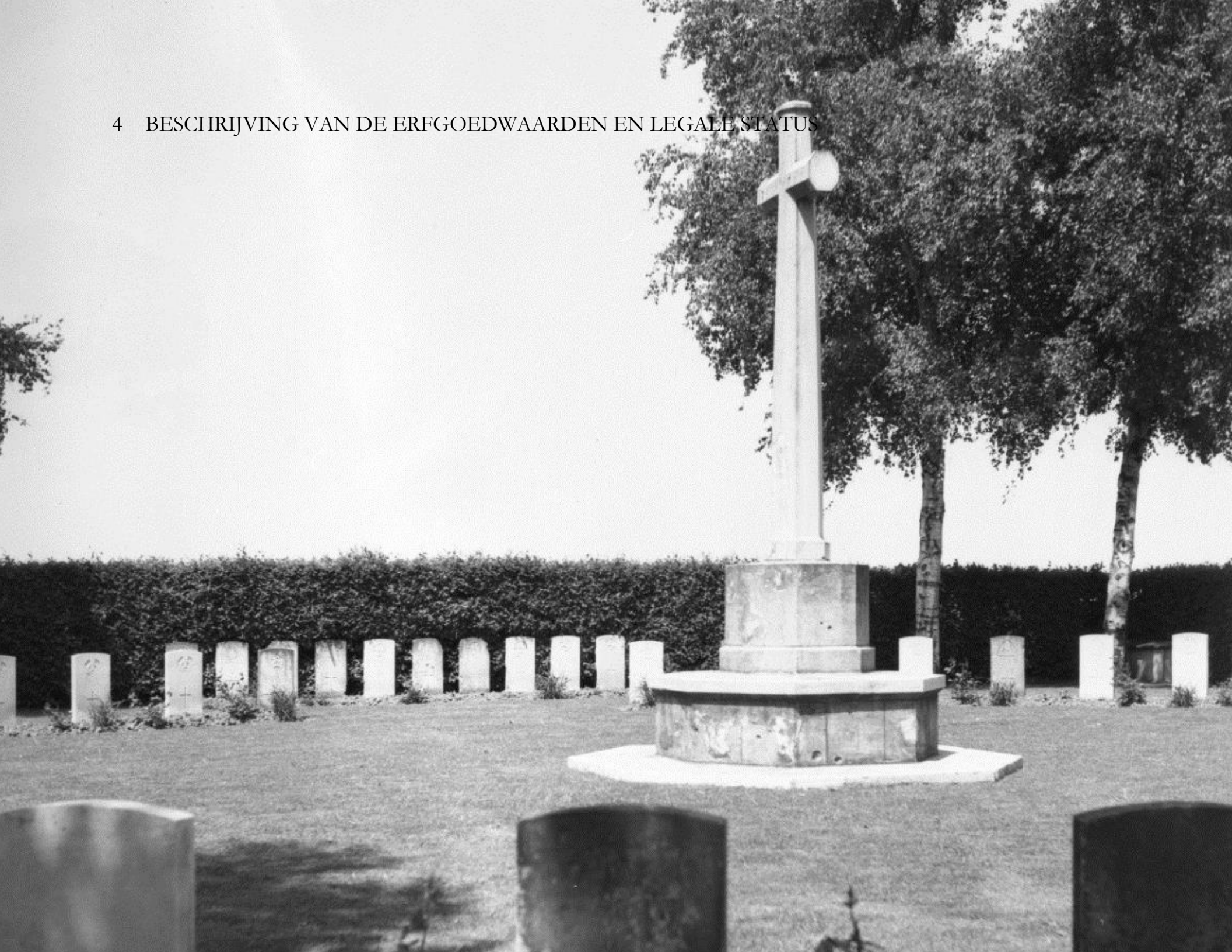
Zilverberk (*Betula pendula*)

Huidige toestand

De bomen bevinden zich in een goede toestand.



4 BESCHRIJVING VAN DE ERFGOEDWAARDEN EN LEGALE STATUS



4.1 HET BESCHERMINGSBESLUIT EN DE ERFGOEDWAARDEN

Britse militaire begraafplaats Hedge Row Trench Cemetery met toegangspad, is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

- Historische waarde, in casu historische context en militair-historische waarde: Eén van de 3 begraafplaatsen vlakbij The Bluff gelegen, met doden die omgekomen waren ten gevolge van de gevechten bij The Bluff en Ravine Wood. De doden zijn er begraven tussen 24 maart 1915 en 18 september 1917. De graven raakten echter door het latere oorlogsgeweld danig beschadigd, dat ze individueel niet meer te onderscheiden waren. Alle 98 doden worden er dus herdacht via special memorials.
- Artistieke waarde, historische waarde, in casu architectuurhistorische waarde: Kleine begraafplaats in een schitterende en rustige omgeving, ontworpen door J.R. Truelove. De special memorials zijn deels in cirkelvorm aangelegd rondom het Cross of Sacrifice, net zoals de zilverberken in de omgeving van de begraafplaats: dit als symbool voor de vele mijnkraters die hier in de omgeving geslagen zijn.

4.2 AANVULLENDE ERFGOEDWAARDEN

Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 4)

4.3 MOTIVATIE ERKENNING ZEN-ERFGOED

Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 4)

5 VISIE OP HET TOEKOMSTIG BEHEER



Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 5)

6 OPSOMMING EN VERANTWOORDING VAN
DE BEHEERSMAATREGELEN



6.1 INLEIDING

In wat volgt wordt een oplisting gemaakt van de richtlijnen die nodig zijn om het beheer van enerzijds de structuren en anderzijds de groenaanleg te garanderen. Voor een definitie van de standaarden en het lange termijn beheer wordt er verwezen naar het globaal beheersplan. Hieronder worden de noodzakelijke eenmalige ingrepen beschreven.

Voor meer gedetailleerde richtlijnen voor het uitvoeren van onderhoud en restauratie wordt verwezen naar de *'Heritage Strategy'*, *'Structural Manual'*, *'Horticultural Manual'* en *'Routine Works Maintenance Manual'* en *'technical data sheets'*.

6.2 STRUCTUREN

6.2.1 Ingangselement

Het poortje moet een nieuwe afwerkingslaag krijgen en opnieuw stevig bevestigd worden. Het voegwerk van het plaveisel moet hernomen worden. Wat betreft de ingangsmuren zal net als de omheiningsmuren verder onderzoek uitwijzen of er voor herstel/restauratie of reconstructie geopteerd zal worden (zie 6.2.2.).

6.2.2 Omheiningsmuren

De omheiningsmuren bevinden zich in een slechte toestand en zijn sterk verzwakt door aanhoudende vorst en dooicycli. Voor het beheer van zijn begraafplaatsen gaat de CWGC uit van de volgende principes. Het behoud van de begraafplaatsen is gebaseerd op een regelmatig onderhoud van de structuren. Herstel en/of restauratie die nodig zijn om de erfgoedwaarde te behouden, zijn toegelaten. Enkel wanneer herstel en/of restauratie niet voldoende is om de erfgoedwaarden te verzekeren, kan geopteerd worden voor reconstructie. Verder onderzoek zal uitwijzen of er voor herstel/restauratie of reconstructie geopteerd zal worden.

6.2.3 Offerkruis

Enkele voegen en oude (slordig uitgevoerde) herstellingen moeten hernomen worden.

6.2.4 Grafstenen

De grafstenen bevinden zich in een goede toestand.

6.3 GROENAANLEG

6.3.1 Grasmatten

De grasmatten bevinden zich in een goede toestand.

6.3.2 Borderbeplanting

De borderbeplanting bevindt zich in een goede toestand.

6.3.3 Bloemenperk en heesters

De beplanting bevindt zich in een goede toestand.

6.3.4 Bomen

De bomen bevinden zich in een goede toestand.

7 VOORSTEL VAN OPVOLGING EN
EVALUATIE



Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 7).

8 BIJLAGEN

Bijlagen	Niet van toepassing	Bijgevoegd
Perimeter van gebied waarvoor beheersplan wordt opgemaakt (met schaal en N-pijl)		1
Lijst van premiegerechtigde werken		2
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating		3
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart		4
Lijst van open erfgoed met aanduiding op kaart	X	
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed die in aanmerking komen voor een premie met aanduiding op kaart	X	
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is		5
Lijst van cultuurgoederen die in aanmerking komen voor een premie	X	
Lijst van premiegerechtigde werken aan een orgel dat dateert van na WOI	X	
Lijst van handelingen waarvoor CBS niet kan oordelen dat ze van die aard zijn om wezenlijke eigenschappen van een DG/SG te verstoren	X	
Extra bijlagen (privacy gevoelige informatie)		6-7

9 BIBLIOGRAFIE

PUBLICATIES

Hurst S.C., 1929. *The silent cities: an illustrated guide to the war cemeteries and memorials to the 'missing' in France and Flanders: 1914-1918*, E.P. Dutton.

ARCHIEF

Commonwealth War Graves Commission, *Hedge Row Trench Cemetery, boundary plan*, 19 maart 1921.

Commonwealth War Graves Commission, *Hedge Row Trench Cemetery, Zillebeke*, 13 juli 1922.

Commonwealth War Graves Commission, *note chief Horticulture Office*, 1967.

Commonwealth War Graves Commission, *Horticulture Inspection report*, 2 april 1975.

Commonwealth War Graves Commission, *note Director of Horticulture*, juni 1982.

Imperial War Graves Commission, *Present Horticulture Condition*, 11 april 1945.

Imperial War Graves Commission, *Present Structural Condition*, 25 april 1945.

The Ypres Times, 1 maart 1922.

WEBSITES

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/12166>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121283>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/201173>